

Øjensygdomme i Almen praksis

Speciallæge i almen medicin Nanna Woer Ebbensgaard

Øjenlæge Morten Engholm Jacobsen.
ojenklinikaarhus.dk
mortenengholm@gmail.com

1

Børneundersøgelsen

En praktisk tilgang til øjenundersøgelsen...

2

Hvornår er barnets syn udviklet?

Udviklingen sker de første 6-7 leveår.
Efter 7-års alderen kan synet ikke forbedres!
Altså: En meget vigtig screenende opgave for egen læge.

3

Formålet med undersøgelsen

Vi skal opdage tilstande som forhindrer barnets hjerne i at udvikle en normal synscortex, og undgå dovent øje.

- Fysisk forhindringer, som blokerer øjets billeddannelse
- Skelen
- Stor forskel i visus

4

Øjenscreening iflg. Sundhedsstyrelsen

0-2 årige:

- Vurdering af øjenkontakt og lysreaktion
- Vurdering af pupiller med pencillygte og synlig skelen

3-5 årige:

- Visus monokulært
- Vurdering af manifest skelen og pupiller med pencillygte

Skolebørn:

- Visus monokulært
- Vurdering af manifest skelen og pupiller med pencillygte
- Evt. farvesyn og samsyn

DVS: synet vurderes ved alle børneundersøgelser!

5

Fysisk blokering...

6

Retinoblastom

Sjælden, arvelig tilstand, ca. 5 tilfælde i DK/år.
Rammer oftest indenfor det første leveår.

Diagnose:

- Hvid udfyldning i pupillen når barnet lyses i øjet.
- Barnet begynder at skele.

Henvises akut til øjenlæge.

7

Medfødt katarakt

Sjælden tilstand, ca. 20 tilfælde i DK/år.
Diagnose: hvidlig/tåget farve i pupillen.
Henvises sub/akut til øjenlæge.

OBS fra SST:
Alle børn med følgende sygdomme i familien (også fætre og kusiner)
skal henvises til praktiserende øjenlæge:
retinoblastom, kongenit/infantil/juvenil grå s kongenit grøn stær.

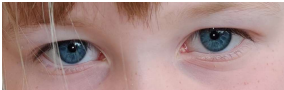
8

Skelen

9

Lysrefleks (Hirsbergs)

TIP: billede med blitz og fokuseret blik

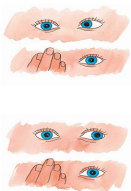
www.ojenforeningen.dk/udgivelser/ml-barns-oejne-fra-baby-til-skolealder

10

Videre skeleundersøgelse

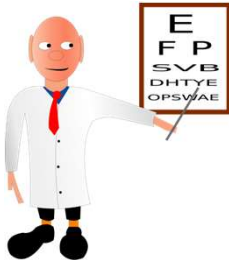
Tildækningstest

11

Hvornår henvise til øjenlæge?

- Skeler hele tiden: 5 mdr.
- Skeler en gang imellem: 12 måneder.
- Akut opstået skelen

12

Synstavler

Osterbergs

13

Fremgangsmåde ved synstest

- God alliance – gør det sjovt.
- Afstand til tavle 3 meter for børn indtil 5 år
- Start binokulært – sikrer succes
- Sikker tildækning af den ene øje.
- Start med en linje, som barnet kan se sikkert.

◦ Dog ved tvivl om det er samarbejdsproblem, da giv evt. hjemmetest og ny tid.

14

Visus = Brøk eller decimaltal?

1.5
6/9
0.7

1.25
6/7.5
0.8

1
6/6
1

0.75
6/4.5
1.5

Tæller (Afstand til synstavlen)

Nævner (Afstand en normalseende kan se linjen)

• $6/6 = 3/3 = 1,0$

• $4/6 = 2/3 = 0,67$

• $3/6 = 1,5/3 = 0,5$

15

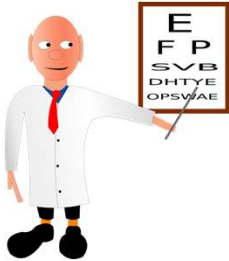
Fund og henvisning

Betydelig synsnedsettelse på mindst et øje

Synsstyrke dårligere end:

- 0,5 (3/6) ved 3 år
- 0,67 (3/4,5) ved 4-5 år

- Forskel mellem øjnene på > 1 linier.

16

Formålet igen...

Vi skal opdage tilstande som forhindrer barnets hjerne i at udvikle et normalt synscortex.

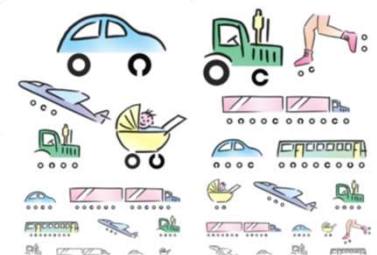
- Hvid pupil – fysiske barriere
- Skelen – dobbeltsyn
- Stor forskel i visus – dårligt stimuli fra det ene øje

17

SLUT

18

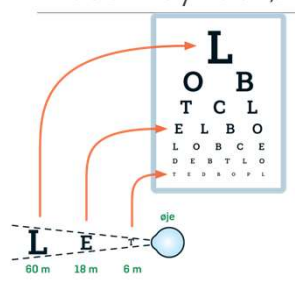
Hjemmetest?

Kilde: Fra pjecen "Mit barns øjne", Øjenforeningen

19

Visus = Synsbrøken

Tæller (Afstand til synstavlen)

Nævner (Afstand en normalseende kan se linjen)

$\bullet 6/6 = 3/3 = 1,0$
 $\bullet 4/6 = 2/3 = 0,67$
 $\bullet 3/6 = 1,5/3 = 0,5$

20
